

állott tulajdonos változás folytán ma már más az adós, mint aki a kölcsönt felvette, de az adás-vételi szerződés e részben legtöbbször tartozásátvállalást tartalmazván, ez a kérdés is könnyen eliminálható.

A Kuria nem egyszer mondotta már éppen a valorizálással, vagy ahhoz közelálló kérdéssel (gazdasági lehetetlenülés) kapcsolatban, hogy a felek ügyletkötő akaratát kell vizsgálni: már pedig a felek ügyletkötő akarata, egy esetben sem lehetett az, hogy az adós a kölcsönnek csupán tizennégyezred-részét fizesse vissza. Igenis vizsgálni kellene a személyi körülményeket, mire fordította adós a kölcsönt, hogyan értéklődött át a vagyon stb. stb. és ezen kérdések alapján kellene megfelelő méltányossággal elbírálni a kérdést. Volt már jogterület, ahol a Kuria törvényes szabályozás nem léteben az élethez alkalmazta a döntést, nincs ennek akadálya ezen a jogterületen sem.

Tiszteletreméltó álláspont nyilatkozik meg a nagykátai járásbíróság már fentebb hivatkozott 955/1925. számú ítéletében, hol a bíróság becsatolt kuriai ítéletek preiudiciuma ellenére is meg merte hozni a felperest törlési keresetével elutasító és őt költségben marasztaló ítéletet:

„... a bíróság elrendelte a hivatkozott telekkönyv beszerzését és mindenek előtt megállapította, hogy az adott esetben a per értéke nem a keresetben említett és töröltetni kért zálogjogi összeg, hanem ennél sokkal több, minthogy azonban ennek az értéke egyenlőre meg nem határozható, a bíróság a per tárgyának az értékét 10.000.000 kor.-ra tette... de feltéve, hogy felperesek a szabályszerű letét eszközését igazolták is volna, a bíróság ezt fizetés jellegével bíró letétnek nem tekinthette volna, mert az nem vitás a felek között, hogy a felperes jogelődei annak idején osztrák értékű forintban vették fel a kölcsönt, tartoznak tehát a visszafizetéskor ezt az értéket visszaadni, a fizetés jellegével bíró letét, tehát csak akkor állana meg, ha felperesek ilyen letétet igazolnának, ezt adott esetben nem tették, hanem saját előadásuk szerint is csak 200.000 osztrák koronát helyeztek letétbe, amely összeg azonban belső értékére nézve az osztrák értékű forintoknak meg nem felel s így ez a letét fizetésnek meg nem felel...“

Dr. Vajda Petur.

Ingó-árverési hirdemény elleni jogorvoslatok kérdése. Hogy eljárási szabályaink, törvények s bírói gyakorlat egyaránt, a késedelmes adósnak tulzott mértékben kedveznek, ismert dolog-és talán legkirívóbb példa erre az árverési hirdemény jogerőre emelkedésének s vele kapcsolatban magának az árverés megtarthatásának problémája. Állandó és jogosult panasz, hogy az adósnak, ki ellen a több fokon lefolytatott perbeli s a végrehajtási cselekmények retortáján keresztül végre sikerült eljutnunk a kielégítés voltaképpeni eszközeinek, az árverésnek kifizetéséig, még mindig módjában van, — látszólag a tizenkettedik óra utolsó percében, — törvényes

uton, hónapokra terjedő haladékokat kieroszakolni. Áll ez nemcsak az ingatlan-árverésekre nézve, melyek nagyobb horderejét s ezen alapon a netáni jogtalanság megakadályozására szolgáló biztosítékot fokozottabb szükségét nehéz volna kétségbevonni, de sajnos, egyenesen tarthatatlanná vált a helyzet az íngók árverésénél, — bármily csekély legyen a lefoglalt tárgyak becsértéke — s nem tulzás az az állítás, hogy egészen a legutóbbi időig, Magyarországon a végrehajtást szenvedő beleegyezése nélkül íngó-árverést megtartani teljesen lehetetlen volt.

Nem óhajtunk ezuttal kitérni azoknak az akadályoknak vizsgálatára, melyeket a kezelés körében, az árverés kitűzésének aktusára, a hirdeteménynek a legkülönbözőbb helyekre való kikézsítésére, a hivatalos lapban való közzétételre és — különösen akkor, ha a végrehajtó s ügyvédje nem laknak a járásbíróság székhelyén, — az árverés megtartásának bejelentésére vonatkozó merev szabályok, az árverés tényleges lefolytatása élébe gördítene; ezekről külön tanulmányt lehetne írni. Foglalkozunk e helyütt csupán ama nehézségekkel, melyeket a kibocsátott árverési hirdetemény ellen irányuló előterjesztés s az erre hozott bírói végzés elleni felfolyamodás napról-napra okoz.

Az e téren kialakult helyzet fonák volta minden jogász előtt régóta ismeretes s már néhány esztendővel a végrehajtási törvény életbeléptetése után, az 1605/1888. sz. igazságügyminiszteri rendelet próbálta meg a bajokat orvosolni, ám csekély eredménnyel. A Pp. és Ppét. idevágó rendelkezései a helyzetet, úgy látszik, még bonyolultabbá tették s már 1915-ben kifejtette Borsodi (Jogtudományi Közlöny 2. sz.), hogy az elkésve adott előterjesztésnek halasztó hatályt semmiesetre sem szabad tulajdonítani, mert hiszen e nélkül is csak statáriális első- és másodbírói rendelkezések érhetik el, hogy a szabályszerűen kitűzött árverés tényleg megtartható is legyen. Azóta 10 év telt el, a helyzet csak rosszabbodott s számtalan idegkolt panasz hangzott el. Mindhiába.

A baj legfőbb forrása a Ppét. 41. §-ának helytelenül magyarázott s minden bizonnyal helytelenül is fogalmazott rendelkezésében keresendő. E szakasz első bekezdése szerint az előterjesztésnek *jogerős elintézéséig*, a Vht. 104. §-ának esetét kivéve (előzetes árverés) árverés nem tartható, a végrehajtás következtében befolyt összeg a végrehajtató kielégítésére nem fordítható, a lefoglalt követelés a végrehajtatóra át nem ruházható, sem kezéhez nem utalványozható, stb.; a szakasz a bírói kiküldött intézkedései ellen tett mindennemű előterjesztésre vonatkozik. Minthogy pedig természetesen az előterjesztésnek az árverési hirdetemény kibocsátása, illetve az árverés kitűzése ellen is, helye van, amennyiben egyedül a 41. §. emez idézett bekezdését vesszük figyelembe, a kitűzött árverés mindaddig nem tartható meg, ameddig a benyújtott előterjesztés elintézésében hozott végzés jogerőre nem emelkedik. Következik ebből, hogy az e végzés ellen a Vht. 36. §-a értelmében megengedett felfolyamodásnak elintézése, az iratoknak a járásbíróshoz való visszaküldése s az elsőfoku végzésnek jogerőssé való nyilvánítása legalább: is hetekkel halasztja el az árverési hirdeteménynek végelegességét.

Ámde a Vht. 103. §-a. és illetve az értékhatárokat megállapító 28500/1920. I. M. sz. rendelet viszont úgy intézkedik, hogy az árverés kitűzésének határideje, ha a lefoglalt tárgyak becsértéke 1,000,000 koronát nem halad meg, legfeljebb 15 nap, ezt meghaladó érték esetében pedig legfeljebb 30 nap lehet. Mi sem természetesebb tehát, mint az, hogy az előterjesztés benyújtásával s a hozott végzés elleni felfolyamodással ezt a 15, illetve 30 napi határidőt könnyűszerrel ki lehet húzni, úgy hogy a hirdetemény ezen belül nem végelegesül; amikor pedig egyszer a kitűzött határnap elmúlt, árverésre, a dolog természeténél fogva, csak újabb határnap kitűzése révén van kilátás. Ebben az esetben természetesen, ha végrehajtást szenvedő jönnek látja, az előbbi színjáték megismétlődik.

Ilyen módon azután nincs az a jogos követelés, nincs a szabályszerűen lefolytatott eljárás, melynek alapján az árverést csakugyan meg lehetne tartani. Elegendő ha a végrehajtást szenvedő hirdetmény kibocsátása ellen, akár minden indokolás nélkül, egyszerű előterjesztéssel él s az elutasító végzés ellen ugyanily módon felfolyamodást nyújt be; tekintve hogy a Pp.-nek itt is érvényesülő 555. §-a értelmében a felfolyamodást nem az első, hanem a másodbíróóság bírálja el, voltaképpen még az elkésve benyújtott felfolyamodást is fel kell, — visszautasítás végett, — az illetékes törvényszékhez terjeszteni; ha tehát végrehajtást szenvedő felfolyamodását az árverés megtartására kitűzött határnap előtt csak egy nappal is benyújtja, úgy a Ppét. 41. §. első bekezdés s a Vht. 103. §. eredménye, hogy az árverés azon a napon nem tartható meg.

Ha pedig 1,000.000 korona, vagy ennél kisebb a felfoglalt tárgyak becsértéke, még felfolyamodásra sincs szükség, mert az előterjesztés benyújtásának határideje 8 nap, a végzést ugyancsak 8 nap alatt kell meghozni (Vht. 35. §.) s így a 103. §-nak 15 napos határideje már is felémésződik, nem is beszélve arról, hogy az árverési hirdetmény kikézbekészítése a mai rendszer mellett szintén 2—3 napot vesz igénybe.

Ennek az absurd helyzetnek előidézése nem lehetett a Ppét. törvényhozóinak célja. Minden ésszerűségnek ellentmond magában véve már az is, hogy a bírósági kiküldött által határozottan és az időpont megváltoztatásának lehetősége nélkül egyszer kitűzött határnap utóbb feltételes hatállyra fokoztassék le s hogy az egész eljárás célja és csúcspontja, kizárólag a végrehajtást szenvedőtől függő feltétel ellenében legyen elérhető. S még képtelenebbé válik a dolog azáltal, hogy az árverési határnap kitűzésére a törvény maximális korlátot szab, úgy hogy, ha a végrehajtást szenvedő csak a lecsékélyebb ügyességgel intézi az ügyet, nincs az az emberi előrelátás, mely az árverés megtartását biztosíthatná. Elképzelhetetlen, hogy a 41. §. megalkotói ne gondoltak volna erre az eshetőségre. Meg kell jegyeznünk, hogy a Vht.-nak hatályon kívül helyezett 36. §-a, melynek helyébe éppen a Ppét. 41. §-a lépett, ugyanezt a halasztó hatályt az előterjesztésnek „érdemleges” elintézéséig terjedő időhöz köti s amidőn a Ppét. ehelyett a kérdést a „jogerős” elintézésre való figyelemmel szabályozza, ezzel nyilván nem az a szándéka, hogy az árverést lehetetlenné tegye. Minden más előterjesztés esetében, így ha az pl. a foglalási cselekmények, a szoros zár alá vétel, stb. ellen irányul, meg lehet változtatni az árverésnek a jogerős elintézés után való megtartását, egyedül az árverés kitűzés elleni előterjesztés a szükségszerű kivétel, minthogy itt nem egy még bizonytalan, hanem a már meg nem változtatható módon meghatározott, terminusról van szó s igenis nyomós okok szólnak amellett, hogy a törvény e határidőt maximális 15; illetve 30 napban állapítsa meg. Utóvégre az sem lehetetlen, hogy árverési hirdetmény elleni előterjesztés nem a határnap meghatározása ellen irányul, hanem csupán valamely más, tartalmi vagy alaki hibát tesz kifogás tárgyává s a végrehajtást szenvedő magát az árverést nem akarja meghiusítani; ez esetben mégis, mindkét fél akarata ellenére, lehetetlenné válik az árverés foganatosítása.

Tetézte a bajt az az egy ideig szintén divó helytelen gyakorlat, hogy a bíróság az elkésve benyújtott előterjesztést sem utasította minden vizsgálat nélkül vissza, hanem azt érdemleges konszideráció tárgyává tette, — kérelemre esetleg egyéb iratokat szerelgetett hozzá, stb., — úgy hogy az árverési határidő utolsó napjaiban benyújtott előterjesztés egymagában elegendő volt az árverés meghiusítására. Tudvalevő, hogy ennek elhárítására a fentebb idézett régi igazságügyminiszteri rendelet is már egy intézkedett, hogy a 8 napon túl beadott előterjesztés minden vizsgálat nélkül visszautasítottassék és hogy úgy az előterjesztésre, mint a felfolyamodásra vonatkozó bírói intézkedések soronkívül a lehető leggyorsabb módon eszközöltessenek. Ámde ezek az intézkedések nem érthettek célt, mert nem

számoltak a törvény azon helytelen értelmezésével, mely nemcsak az előterjesztésnek, de a felfolyamodásnak is halasztó hatályt tulajdonít.

A Vht. 37. §-a tudniillik kimondja, hogy a bírósági végzések elleni felfolyamodásnak, egyebek közt, csupán az íngó vagyon árverésén befolyt vételár kiadására — s így nem magának az árverésnek megtartására, — van halasztó hatálya. Ezt a rendelkezést a bírói gyakorlat olykor a Ppét. 41. §-ának fentebb idézett szabályával szemben is érvényesítette és az előterjesztésre hozott végzés elleni felfolyamodásnak halasztó hatályt nem tulajdonított. Sajnos azonban a legtöbb esetben a bíróság ezzel ellentétés álláspontra helyezkedett, azon az alapon, hogy a Ppét., mint későbbi törvény, a Vht. 37. §-ának ezen intézkedését módosította. Ennek folytán, felfolyamodás esetén, többnyire kimondták, hogy az árverési hirdetmény nem emelkedik jogerőre és így, miután a felfolyamodás elintézéséig a határnap csaknem mindigjelmúlt, a végrehajtató kezdhetette újra előlről az eljárást.

Már pedig nézetünk szerint magából a Ppét. 41. §-ából kitűnik, hogy a Vht. 37. §-ának fenti intézkedése továbbra is változatlanul érvényben áll. A 41. §. második bekezdése ugyanis kimondja, hogy „*amennyiben az 1881. LX. t.-c., vagy a jelen törvény mást nem rendel, az előbbi bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni minden esetben, amelyben a törvény valamely cselekménynek a végrehajtás folytatására halasztó hatályt tulajdonít*”, amiből világosan következik, hogy a felfolyamodás halasztó hatályának a végrehajtási törvény 37. §. értelmében való korlátozását az első bekezdés ellenében, tehát az előterjesztés elintézése kapcsán is fenn kell tartani. Nézetem szerint nyilvánvaló, hogy a „végrehajtás folytatása” ki fejezés itt nemcsak az elrendelt végrehajtási eljárásnak in abstracto hatályban maradását, hanem a már megkezdett végrehajtási cselekménynek foganatosítását is jelenti, minek értelmében a kifizőtt árverésre is a Vht. 37. §-ának intézkedése érvényes s a felfolyamodás annak ellenében halasztó hatállyal nem bírhat. „A jelen törvény” kifejezés természetesen nem vonatkoztatható az előző bekezdésre, mert hiszen e mondatnak éppen emez előző bekezdés alkalmazása képezi tárgyát. E nézetem szerint egyedül helyes értelmezés kellő garanciát nyújtana arra, hogy az árverés a kifizőtt határnapon, — feltételezve természetesen minden egyéb jogalap fennállását — megtartható legyen, mert hiszen a Vht. 35. §. értelmében maga az előterjesztés az árverési hirdetmény kézbesítésétől számított 16 nap alatt feltétlenül elintézését nyer.

Az újabb bírói gyakorlat más módon keres kivezető utat a kérdés megoldására s nem a 41. §. vitás értelmezését dönti el, hanem a Vht. 103. §. maximális határideje ellen irányul. Abban az esetben ugyanis, ha szabálytalan módon a bírói kiküldött az előírt 15, illetve 30 napnál későbbi határnapra tüzte ki az árverést, úgy a végrehajtást szenvedő ez ellen, az eddigi gyakorlat szerint, előterjesztéssel élt s a bíróság az előterjesztésnek rendszerint helyt adott, minthogy az ily hosszabb határidőt törvénybe ütközőnek minősítette. A hosszabb határidőnek nyilván az a célja, hogy az időközben (az előírt 8 napon belül) benyújtott előterjesztés elintézése, valamint az azt elutasító másodbírói végzés jogerőre emelkedése után következék csak be az árverési határnap, amikor már a hirdetmény minden akadály dacára jogerőre emelkedett. Az eddigiek szerint persze ily módon sem lehetett árverést tartani, mert az előterjesztést az esetben már az elsőbírósg helytállóan találta s az árverésen kifizését megsemmisítette. Kedvező fordulatot jelent már most a budapesti királyi törvényszéknek 21. Pf. 9719/1925. számú jogerős végzése, mely egy ily 30 napnál távolabbi időpontra kibocsátott árverési hirdetmény elleni előterjesztést utasít el, illetve az e tárgyban már hozott elsőbírósg végzést, a végrehajtást szenvedő részéről történt felfolyamodás ellenére, helyben hagyja. Az elvi jelentőségű és felette szellemes indokolás szerint ugyanis az árverési határnapnak 30 napnál hosszabb időpontra való helyezése

nem sérti a végrehajtást szenvedő érdekeit, sőt az reá nézve kedvező; ennél fogva utóbbinak nincs joga a bírósági végrehajtó ezen intézkedése ellen előterjesztéssel élni, hanem legfeljebb a végrehajtó volna jogosult erre, minthogy egyedül ő az, aki általa esetleg joghátrányt szenved. Ily módon azután, megfelelő határidő kitűzése által lehetőség nyílik arra, hogy az egyébként szabályszerű árverés a végrehajtást szenvedő minden ellenzése dacára is, megtartható legyen; az újabb gyakorlat szerint, ugyanis a bíróság, — bár tudomásunk szerint nem mindig, — nemcsak az elkésve beadott előterjesztést, hanem az elkésést felfolyamodást is már elsőfokon visszautasítja.

Ez a tagadhatatlanul célszerű döntés mindenestre javítja a helyzetet és remélhetőleg állandó gyakorlattá válik. Nem tarthatjuk azonban teljesen kielégítőnek, elsősorban azért, mert nyitva hagyja azt a kérdést, vajjon a Vht. 103. §-ának megszegése hivatalból nem vizsgálendő-e és mert nyílt törvénysértéssel reparálni a törvény más szakaszának visszás szövegezését, legalább is aggályos. Utóvégre a bírósági végrehajtó sem kényszeríthető arra, hogy törvény ellenére 30 napnál hosszabb határidőt tűzzön ki, ha erre önként nem hajlandó. Az sincs kizárva, hogy a végrehajtást szenvedő egyes esetekben be tudja igazolni azt, hogy jogi érdeke fűződik ahhoz, hogy az árverés, ha már egyszer kitűzésre került, 15, illetve 30 napon belül, ne pedig a különben is a törvénnyel ellentétes hosszabb határidő leteltével, tarthassék meg. Végül pedig semmi akadály nincs annak, hogy a Vht. 37. §-ának látszólagos ellentéte egyszerű törvénytárgyarázó rendelet útján, éppen a 41. § második bekezdésének szerintünk világos célzatára támaszkodva, egyszer s mindenkorra eldöntést nyerjen. Ebben az esetben nem kell tartania többé a végrehajthatónak a felfolyamodás halasztó hatályától s a Vht. 103. §-ába ütköző hosszabb árverési határidők kitűzésére sem lesz szükség.

Az 1,000,000 kor. értékhatáron alul maradó esetekben a 15 napos határidő elégtelenségét persze az indítványozott helyes törvénytárgyarázat sem orvosolná; tekintettel azonban arra, hogy az ily esetek aránytalanul ritkábban fordulnak elő, elegendőnek tartanók annak biztosítását, hogy a bíróság az előterjesztésre a lehető legrövidebb időn belül, — mondjuk: 3 nap alatt, — hozza meg határozatát. Az ezirányú rendeleti utasítás nem volna kifogásolható, mivel a Vht. 35. §-ban megadott 8 napi határidő, a dolog természeténél fogva, nem minimális, hanem maximális jelleggel bír, úgy hogy ez az intézkedés a törvénnyel nem jut ellentétbe. A feleknek, vagy a bírói kiküldöttnek ugyane szakaszban említett esetleges meghallgatása komoly nehézségét nem okozhat, mert egyfelől ehhez hasonló kis ügyekben a felek meghallgatása a legritkább esetben mutatkozik szükségesnek, a kebelbeli bírói kiküldött pedig már az előterjesztés benyújtását követő napon könnyűszerrel kihallgatható. Azon esetben, ha a felek meghallgatása mindamelllett szükséges, úgy természetesen meg kell maradnunk a 8 napos határidő mellett, de az ily szórványosan előforduló és komplikáltabb esetekben, az árverésnek egyszeri elhalasztása a végrehajthatóra nézve bizonyára amugy sem jelent komolyabb jogsérelmet.

Dr. W. Gy.

A Pp. 439. §-ához. A perfelvételi határnap elmulasztása az alperes kérelmére az idézésnek végzéssel való feloldását és a felperesnek a felperült költségben való marasztalását vonja maga után, akár vétkesen, akár véletlenül mulasztott a felperes. A mulasztó felperes, — minthogy a mulasztás milyensége tekintetében a Pp. ehelyütt nem disztinvál, — igazolást nem kérhet. Az idézés ismétlését kérheti, vagy a pert újabban megindíthatja, azonban az alperes a perbebocsátkozást mindaddig megtagadhatja, míg a megállapított költség meg nincs térítve.

Ez a §. kivált a mai jogéletben, nem egyszer igen groteszk képet mutat.